

A pszichiátriai ellátás jogi aspektusai

Dr. Pollák Csaba

2019.08.07.

Jogforrási hierarchia

Egymásra épülnek

Ellentmondásmentes

Magsabb rendűvel nem lehet ellentétes

1 Alkotmány

2 Törvények

3 Országgyűlési határozatok

4 Kormányrendelet

5 Miniszteri rendelet

6 Helyi önkormányzati rendelet

7 Iránymutatás

Beutalás pszichiátriai osztályra, szemle

1997. évi CLIV. törvény az eü-ről

X. fejezet

PSZICHIÁTRIAI BETEGEK GYÓGYKEZELÉSE ÉS GONDOZÁSA

188. §

- a). **pszichiátriai intézet:** minden olyan egészségügyi szolgáltatást vagy azt is nyújtó ellátóhely, amely **pszichiátriai betegek pszichiátriai betegségükből eredő ellátását, továbbá felügyeletét, gondozását napi 24 órán át biztosítja**, függetlenül az intézmény által nyújtott egyéb szolgáltatásoktól, fenntartójától és elnevezésétől, ideértve a közösségi pszichiátriai ellátást nyújtó intézetet is.
- Pszichiátriai intézetnek minősül
 - a pszichiátriai betegek járóbeteg-szakellátását végző pszichiátriai intézmény,
 - a pszichiátriai betegek otthona,
 - a pszichiátriai betegek rehabilitációs intézete,
 - az átmeneti intézményt is.
- Külön jogszabály a pszichiátriai betegek otthonára és rehabilitációs intézetére, a kényszergyógykezelést, előzetes kényszergyógykezelést és a büntetőeljárás során az elmeállapot megfigyelést végző szervre.

Általános szabályok

189. §

- (1) A pszichiátriai beteg jogait az egészségügyi ellátása során **fokozott védelemben** kell részesíteni.
- (2) A pszichiátriai betegnek a jogai csak az e törvényben foglaltak szerint, a **feltétlenül szükséges mértékben és ideig korlátozhatók**, ha a beteg veszélyeztető vagy közvetlen veszélyeztető magatartást tanúsít.

Az emberi méltósághoz való jog azonban ebben az esetben sem korlátozható.

Ki kezdeményezhet beutalást ?

- A pszichiátriai zavar gyanúját laikusok is felvethetik, a törvény értelmében "sürgős szükség esetén bármely orvosnál az érintett személy, a törvényes képviselője, a hozzátartozója, valamint a környezetében lévő más személy is kezdeményezhet" orvosi vizsgálatot.

Ki utalhat be sürgősséggel pszichiátriára ?

199. §

Ha a pszichiátriai beteg **közvetlen veszélyeztető magatartást tanúsít**, és ez csak azonnali pszichiátriai intézeti gyógykezelésbe vétellel hárítható el, az **észlelő orvos** közvetlenül intézkedik a beteg megfelelő pszichiátriai intézetbe szállításáról. A beteg beszállításánál **szükség esetén a rendőrség közreműködik**.

Beutalón szerepeljen:

- a kóros vagy annak vélt magatartási jelenség
- nem kell feltétlenül pszichiátriai dg, fontosabb az észlelt jelenségek és körülmények gondos dokumentálása.

A pszichiátriai osztályra szóló beutaló alaki és tartalmi követelményei:

- címzett osztály konkrét és egyértelmű megnevezése
- olvasható szöveg, a beutaló orvos aláírása és bélyegzője.
- beutalást indokló tünetek (jelenségek) felsorolása
- beutaló orvos rendelkezésére álló előzményi adatok
- eddig alkalmazott - sürgősségi, ill. korábbi - gyógyszeres kezelés(ek) közlése
- minden más olyan fontos információ (anamnézis, családi háttér, egyéb ismert kísérő betegség, gyógyszereszedés stb.) közlése,
- a legközelebbi hozzátartozó adatai elérhetőek legyenek.

Beszállítás

- A háziorvos sürgős szükség esetén nem tagadhatja meg a pszichiátriai beteg ellátását, neki kell intézkednie a beszállításról, mert ő az „észlelő orvos”.
- A pszichiátriai beszállításáról leggyakrabban a mentőszolgálat gondoskodik.
- **Kényszerbeszállítás:** (pl. betegség tudattal nem rendelkező, nem kooperáló, elzárkózó vagy éppenséggel nyugtalan beteg esetében), a beutaló orvos "veszélyeztető" megjelöléssel kéri a beteg akarata ellenére történő kórházba szállítását; ezt a mentőszolgálat nem tagadhatja meg.
- A jogszabály rögzíti a "kényszerbeszállítás" előfeltételeit (sürgős szükség személyes észlelése, személyesen végzett orvosi vizsgálat stb).
- **Karhatalom:** sürgős szükség esetén mind a beutaló orvos, mind a mentőszolgálat kérheti a rendőrség közreműködését is.

Pszichiátriai intézeti gyógykezelés formái

I. beteg beleegyezésével, kérelmére (önkéntes gyógykezelés)

II. *közvetlen* veszélyeztető magatartás esetén (sürgősségi gyógykez.)

III. bíróság által elrendelt gyógykez (kötelező gyógykezelés)

Önkéntes gyógykezelés

A beteg beleegyezésével vagy hozzátartozó személy kérelmére.

Sürgősségi gyógykezelés

Azonnali intézeti gyógykezelést szükségessé tevő közvetlen veszélyeztető magatartás esetén, az azt észlelő orvos intézkedése alapján.

Kötelező gyógykezelés

A bíróság kötelező intézeti gyógykezelést elrendelő határozata alapján.

1. Önkéntes gyógykezelés

Cselekvőképes beteg a felvétele előtt írásban beleegyezik.
A bírósági vizsgálatról a beteg lemond.

A korlátozottan cselekvőképes vagy cselekvőképtelen beteg meghatározott személy kérelmére vehető pszichiátriai intézeti gyógykezelésbe.
Ebben az esetben a bíróság hivatalból vizsgálja a felvételt.

A pszichiátriai osztály értesíti a bíróságot.

A bíróság 72 órán belül vizsgálja, hogy az önkéntes gyógykezelés feltételei fennállnak-e. / beteg + orvos + igazságügyi elmeorvos szakértő vélemény/

Amennyiben nem indokolt, a beteget 24 órán belül el kell bocsátani.

A cselekvőképes beteget kérelmére, a cselekvőképtelen, illetve korlátozottan cselekvőképes beteget a gyógykezelésbe vételét kérő személy kérelmére az intézetből el kell bocsátani.

Az önkéntesen felvett beteg nem bocsátható el, ha a gyógykezelés során veszélyeztető vagy közvetlen veszélyeztető magatartást tanúsít és emiatt fennáll az intézeti gyógykezelés szüksége.

Kórházban 30, Rehabilitációs intézetében 60 naponként felülvizsgálat.

Önkéntes gyógykezelés

Kérelmező hozzátartozók sorrendje:

1. A beteg törvényes képviselője;

A beteggel **közös háztartásban élő**, cselekvőképes

2. házastársa vagy élettársa, 3. gyermeke, 4. szülője, 5. testvére, 6. nagyszülője, 7. unokája;

Előbbi hozzátartozók hiányában a beteggel **közös háztartásban nem élő**, cselekvőképes 8. gyermeke, 9. szülője, 10. testvére, 11. nagyszülője, 12. unokája.

2. *Sürgősségi gyógykezelés*

Közvetlen veszélyeztető állapotban azonnali pszichiátriai gyógykezelésbe vétel történik. Az észlelő orvos intézkedik a beutalásról, szükség esetén a rendőrség közreműködik.

A pszichiátriai intézet **24 órán** belül a bíróságot értesíti

A bíróság **72 órán** belül határozatot hoz. Addig a beteg az intézetben tartható.

A bíróság akkor rendeli el a kötelező gyógykezelést, ha a beteg veszélyeztető magatartást tanúsít.

A bíróság meghallgatja a beteget, az orvost, valamint igazságügyi elmeorvos szakértő véleményét.

A bíróság a gyógykezelés szükségességét **30 naponként felülvizsgálja**.

A pszichiátriai intézetből el kell bocsátani a beteget, ha intézeti gyógykezelése a továbbiakban nem indokolt.

Sürgősségi gyógykezelés

FELTÉTEL:

A magatartás csak azonnali pszichiátriai intézeti gyógykezelésbe vétellel hárítható el!

Közvetlen veszélyeztető magatartás: a beteg – akut mentális zavara következtében – saját vagy mások életére, testi épségére, egészségére **közvetlen és súlyos veszélyt jelent**, és az azonnali kezelés hiánya állapotának további romlását eredményezné.

Kötelező gyógykezelés

Bíróság rendeli el, annak aki **veszélyeztető** magatartás tanúsít, **de sürgősségi gyógykezelés nem indokolt.**

1. **Gondozó orvosa**
2. **Bü-ben kényszergyógykezelés megszűnte IMEI főig.**
3. **Ügyész, ha kényszergyógyk. kellene, de 1 évnél nem kapna többet**

Bejelentés - pszichiátriai **gondozóintézet szakorvosához**, aki a a bíróság értesítésével kezdeményezi a pszichiátriai kezelést.

A bíróság az értesítés kézhezvételétől számított **15 napon belül** határoz a kötelező intézeti gyógykezelés elrendeléséről.

A bíróság meghallgatja a beteget és a független igazságügyi elmeorvos szakértőt, valamint az eljárást kezdeményező szakorvost.

Ha a beteg a bíróság idézésére nem jelenik meg, a bíróság elrendelheti elővezetését.

Ha a bíróság elrendeli a kötelező intézeti gyógykezelést, de a beteg 3 napon belül nem jelenik meg a pszichiátriai intézetben, az eljárást kezdeményező orvos intézkedik a beteg beszállítása iránt. A beteg beszállításához a rendőrség szükség esetén közreműködik.

Kötelező gyógykezelés

A bírósági eljárásban **biztosítani kell a beteg megfelelő képviseletét**. A beteg képviseletére a beteg vagy törvényes képviselője meghatalmazása alapján a betegjogi képviselő is jogosult. Ha a betegnek az eljárás során nincs törvényes vagy meghatalmazott képviselője, részére a bíróság **ügygondnokot** rendel ki.

Veszélyeztető magatartás

Kötelező gyógykezelés elrendelésére irányuló eljárást kezdeményezhet:

- Pszichiátriai gondozóintézet szakorvosa
- Kényszergyógykezelést végző szerv főigazgató főorvosa
- Ügyész

Ha a beteg a bíróság idézésére nem jelenik meg, a bíróság elrendelheti elővezetését.

BÍRÓSÁG

Meghallgatja:

- a beteget,
- független igazságügyi elmeorvos szakértőt,
- az eljárást kezdeményező szakorvost.

ELBOCSÁTÁS

HATÁROZAT

15 napon belül

KÖTELEZŐ INTÉZETI GYÓGYKEZELÉS

Bíróság határozatát felülvizsgálja, az általános felülvizsgálati idő pszichiátriai fekvőbeteg-gyógyintézetben 30 nap, rehabilitációs intézetben 60 nap.

Veszélyeztető magatartás: a beteg – mentális zavara következtében – saját vagy mások életére, testi épségére, egészségére **jelentős veszélyt** jelenthet, és a kezelés hiánya állapotának további romlását eredményezné.

A beteg képviselétére a beteg vagy törvényes képviselője meghatalmazása alapján a **betegjogi képviselő** is jogosult. Ha a betegnek az eljárás során nincs törvényes vagy meghatalmazott képviselője, részére a bíróság **ügygondnokot** rendel ki.

Az igazságügyi elmeorvos-szakértő arra vonatkozóan is nyilatkozik, hogy a beteg ügyeinek vitelére képes-e.

Amennyiben az igazságügyi elmeorvos szakértői vélemény szerint a beteg ügyei viteléhez szükséges **belátási képessége csökkent vagy hiányzik**, a bíróság a szakértői véleményt megküldi a beteg lakóhelye szerint illetékes **gyámhivatalnak a gondnokság alá helyezési eljárás megindítása céljából**.

Kényszergyógykezelés:

Erőszakos és közveszélyt okozó bűncselekményt elkövetőknél, akiknél 1 évnél súlyosabb szabadságvesztést kellene kiszabni, de nem büntethető a kóros elmeállapot okozta beszámíthatatlanság miatt, valamint a bűnismétlés veszélye nagy, azokat az **Igazságügyi Megfigyelő és Elmegyógyító Intézetben** kezelik.

Kisebb súlyú esetekben bármely pszichiátriai intézetben elrendelhető.

Kényszergyógykezelése feltételei:

1. kóros elmeállapot miatt **képtelen** a cselekménye következményeinek felismerésére vagy arra, hogy a felismerésnek megfelelően cselekedjen. (**beszámítási képesség hiánya**)
2. személy elleni erőszakos, v. közveszélyt okozó büntetendő cselekmény elkövetése
3. bűnismétlés veszélye
4. 1 évnél több büntetést kapott volna büntethetőség esetén

Kényszergyógyítás:

- EZ MEGSZÜNT !!!!
- Kizárólag alkoholistákra vonatkozott, abban az esetben ha 6 hónapnál hosszabb szabadságvesztésre ítélik, és a cselekménye az alkoholista életmódjával függ össze.

PSZICHIÁTRIAI SÜRGŐSSÉG

Minden magatartás és/vagy élményzavar, amely **azonnali beavatkozást tesz szükségessé**, és amelynek elmaradása a betegre és/vagy környezetére nézve **közvetlen veszéllyel jár**.

Minden pszichiátriai állapot talaján kialakulhat sürgősségi ellátást igénylő helyzet.

Nincs univerzális szabály

Bármely életkorban jelentkezhet sürgősségi ellátást igénylő pszichés zavar

Bármely testi vagy lelki **betegség** talaján vagy mellett kialakulhat

A sürgősségi ellátást **mindkét nem azonos** arányban veszi igénybe.

Gyakrabban szorulnak ellátásra az egyedülállók, hajléktalanok, idősek és alacsonyabb társadalmi statusúak.

OMSZ nem baleseti jellegű riasztási statisztikái szerint a pszichiátriai természetű hívások közel **30%-át** teszik ki.

A pszichiátriai osztályon kb. **60-70%-a** sürgősségi felvétel.

A sürgősségi felvételek **20%-át** az öngyilkosságok, **10%-át** pedig a heteroagresszív, erőszakos cselekedetek teszik ki.

Gyakoribbak a riasztások hétvégeken, mint hét közben, este és az éjszaka első felében, mint napközben.

Sürgősségi pszichiátriai kórképek

- Öngyilkosság, önsértő magatartás
- Agresszív / ellenséges beteg
- Gátolt / agitált beteg
- Pszichotikus betegségek
- Szerhasználattal összefüggő kórképek
- Organikus kórképek
- Affektív betegségek
- Szorongásos betegségek
- Személyiségzavarok
- Speciális csoportok: post partum, neuropszichiátriai kórképek
- Gyógyszer mellékhatások
- Nem orvosi indokok: szociális és kriminális tényezők
- Krízis állapotok

Beleegyezés, tájékoztatás

191. §

- Ameddig a beteg veszélyeztető vagy közvetlenül veszélyeztető magatartást tanúsít, el lehet tekinteni a beteg beleegyezésétől, de a tájékoztatást ilyen esetben is a lehetőséghez képest meg kell kísérelni.
- A pszichiátriai intézetbe felvett beteget az általánosan előírt tájékoztatáson túlmenően szóban és írásban tájékoztatni kell jogairól, különös tekintettel a bírósági eljárás lényegére.
- A veszélyeztető vagy közvetlen veszélyeztető magatartás megszűnése után a beteget az általános szabályok szerint részletesen tájékoztatni kell.

Korlátozás

60/2004. (VII. 6.) ESzCsM rendelet

A pszichiátriai betegek ellátására terjed ki !!!

A beteg jogainak korlátozása

- Személyes szabadságában bármely módon (fizikai, kémiai, biológiai vagy pszichikai módszerrel) csak a **veszélyeztető vagy közvetlen veszélyeztető magatartású** beteg korlátozható.
- A korlátozás csak addig tarthat, illetőleg olyan mértékű és jellegű lehet, amely a veszély elhárításához feltétlenül szükséges.
- A korlátozó intézkedés csak addig tarthat, ameddig az elrendelés oka fennáll.
- A korlátozás elrendelésének ezen felül oka lehet az, ha a sürgősségi, illetve kötelező gyógykezelés alatt álló beteg engedély nélküli eltávozása másként nem akadályozható meg.
- Kínzó, kegyetlen, embertelen, megalázó vagy **büntető jellegű korlátozó intézkedést tilos** alkalmazni.

- 194. §

(1) A korlátozások elrendeléséről a betegjogi képviselőt és a beteg törvényes vagy meghatalmazott képviselőjét haladéktalanul értesíteni kell. !!!

(2) A korlátozásokat részletesen dokumentálni és indokolni kell.

A beteg ellátása során alkalmazható korlátozó eszközök

1. Pszichikai korlátozás
2. Fizikai korlátozás
3. Kémiai vagy biológiai korlátozás
4. Egyéb (fizikai, kémiai vagy biológiai, illetve ezek komplex alkalmazása)

Korlátozó intézkedés alkalmazására csak az ellátott pszichés megnyugtatójának megkísérlését követően kerülhet sor.

1. Pszichikai korlátozás

- Ide tartozik:
 - a pszichiátriai beteg **felszólítása**
 - a veszélyeztető, illetve a közvetlen veszélyeztető magatartástól való tartózkodásra, illetve az ilyen magatartások **abbahagyására**,
 - valamint a veszélyeztető, illetve a közvetlen veszélyeztető magatartás elhárítását célzó beavatkozásokkal, kezelésekkal történő **együttműködésre**,
 - valamint ezek eredménytelensége esetén az arra való figyelmeztetés, hogy **egyéb korlátozó intézkedés alkalmazása következik**.

2. Fizikai korlátozás

- A pszichiátriai beteg szabad mozgásának megtagadását, illetve mozgási szabadságának testi kényszerrel, fizikai és mechanikai eszközökkel, berendezésekkel való korlátozását jelenti, melynek célja különösen az osztály, a részleg és az intézet elhagyásának megtagadása és megakadályozása, az intézet területén történő mozgás korlátozása, az elkülönítés, a testi kényszer, a rögzítés, valamint a lekötés.

3. Kémiai vagy biológiai korlátozás

- veszélyeztető, illetve a közvetlenül veszélyeztető magatartás elhárításához szükséges mennyiségű **gyógyszer bejegyzés nélkül** történő alkalmazása.

Korlátozó módszerek elrendelése

- főszabályként a beteg **kezelőorvosa** rendeli el.
- A kezelőorvos az alkalmazást megelőzően - ha ez nem lehetséges, az alkalmazás megkezdését követően a lehető legrövidebb időn belül - **rögzíti az egészségügyi dokumentációban** a korlátozó módszereket vagy eljárásokat, megjelölve azok indítékát és alkalmazásuk időtartamát.
- Állandó orvosi felügyelet hiányában - **kivételesen** indokolt esetben - ideiglenesen **szakápoló** is elrendelheti a korlátozást.
- A korlátozásról az orvost **haladéktalanul értesíteni** kell, akinek ezt **2 órán belül jóvá kell hagynia**, és a jóváhagyást **16 órán belül rögzítenie** kell. Ennek hiányában a korlátozást haladéktalanul meg kell szüntetni.

Tájékoztatási rend

1 *Az ellátottat:*

- szóban, az elrendeléséről és formájáról, valamint
- a korlátozó intézkedés feloldásáról.

2 *Az ellátott törvényes képviselőjét:*

- szóban, a korlátozó intézkedés végrehajtása előtt, halaszthatatlan esetben a végrehajtás alatt vagy azt követően 3 napon belül a korlátozó intézkedés elrendeléséről és formájáról,
- a korlátozó intézkedés feloldásáról.

A korlátozó intézkedés feloldásáról történő tájékoztatással egyidejűleg az adatlap másolatát át kell adni, illetve meg kell küldeni az ellátott törvényes képviselőjének.

3 *Az intézet ellátottjogi képviselőjét:*

- Az elrendelést követő 48 órán belül, írásban.

Az **ellátottat és a törvényes képviselőjét** - előzetesen vagy az eljárás alatt - szóban az elrendelő **orvos** vagy annak hiányában az **intézményvezető ápoló** tájékoztatja.

Értesítési rend:

- Amennyiben az intézményvezető ápoló rendeli el: haladéktalanul értesíti az Intézet orvosát.
- Az elrendelő orvos értesíti az intézményvezetőt.
- Az intézményvezető értesíti az ellátottjogi képviselőt.
- A pszichiáter szakorvost konzultáció érdekében értesíteni szükséges a szakmai véleménye céljából.

A tájékoztatási kötelezettség tartalmi elemei:

- az elrendelő és foganatosító személy neve, beosztása,
- az elrendelés rövid indoklása,
- az alkalmazott korlátozó intézkedés pontos meghatározása,
- a korlátozó intézkedés megkezdésének ideje, a várható időtartam, illetőleg a korlátozó intézkedés feloldásának ideje.

- Korlátozó módszerek és eljárások alkalmazása esetén a beteg állapotát és testi szükségleteit rendszeresen - a szakmai szabályoknak megfelelően - ellenőrizni kell.
- A beteg egészségügyi dokumentációjában az ellenőrzés tényét és eredményét fel kell tüntetni.

Szociális törvény 94/G. §

(1) Az Eütv. 188. § d) pontjában meghatározott betegeket ellátó valamennyi bentlakásos intézményben az Eütv. szerinti veszélyeztető vagy közvetlen veszélyeztető magatartás tanúsítása esetén a pszichiátriai betegek jogaira vonatkozó rendelkezések figyelembevételével az Eütv. 192. §-át kell alkalmazni az e § szerinti eltérésekkel.

(2) Az Eütv. 192. §-a alkalmazása során az Eütv. szerinti kezelőorvos feladatait az intézmény orvosa látja el, valamint a korlátozó intézkedés alkalmazását a külön jogszabályban meghatározott írásos formában kell dokumentálni. Az intézmény orvosának elérhetősége hiányában az intézményvezető által műszakonként kijelölt, a korlátozó intézkedés alkalmazására döntési joggal rendelkező ápoló jogosult az intézkedés elrendelésére, ebben az esetben az intézmény orvosát és az intézmény vezetőjét a korlátozó intézkedés alkalmazásáról haladéktalanul tájékoztatni kell.

(3) Az **intézmény orvosa** a korlátozó intézkedés alkalmazásáról **tájékoztatja az intézmény vezetőjét**. Az intézményvezető feladata az intézkedéshez szükséges feltételek, illetve szükség esetén a többi ellátott védelmének biztosítása. A korlátozásról az **intézményvezető 48 órán belül** köteles tájékoztatni a **törvényes képviselőt és az ellátottjogi képviselőt**.

(4) A korlátozó intézkedés alkalmazása ellen az ellátást igénybe vevő vagy törvényes képviselője **panasszal élhet az intézmény fenntartójánál**. A panasz kivizsgálásához és a döntéshez a fenntartó szakértőként pszichiáter szakorvost vesz igénybe.

A korlátozó intézkedés feloldásáról történő tájékoztatással egyidejűleg az adatlap másolatát át kell adni, illetve meg kell küldeni az ellátottnak, valamint törvényes képviselőjének.

Hibák

A szociális intézményeken gyakran alkalmaznak korlátozó intézkedéseket, de nem tekintik korlátozásnak, ezért azt nem dokumentálják !

- Gyakorta alkalmazott eszközök (pl.: **ágyrács és kerekesszékekben való rögzítés**) az ellátott személyes szabadságát fizikai módszerekkel korlátozó olyan intézkedés, amely az ellátott emberi méltósághoz való jogának sérelmével jár együtt, ezért annak alkalmazására **csak rendkívüli esetben, kizárólag sürgős szükség esetén, illetőleg az ellátott vagy mások élete, testi épsége és egészsége védelmében kerülhet sor.**

A korlátozó módszerek **preventív jelleggel nem** alkalmazhatóak !

Az ellátottak jogainak, különös tekintettel az emberi méltósághoz való jognak az érvényesülése érdekében korlátozó intézkedés preventív jelleggel, illetőleg az **„ápolási feladatok megkönnyítése céljából”** történő alkalmazása az ellátottak jogsérelmével jár.

- Betegbiztonság vagy korlátozás? **Legyen eljárásrend az intézményekben**

Főbb szabályok

- Az emberi méltóság nem korlátozható
- A testi épséghez és az egészséghez fűződő jogok tiszteletben tartása
- Csak orvos rendelheti el, (kivételesen szoc intézetben)
- Nem alkalmazható büntetésként
- Nem történhet kínzás, kegyetlenség, megalázás, tilos a bántalmazás, a hálós ágy, ketrec alkalmazása
- A korlátozás a veszély elhárításához szükséges legrövidebb ideig alkalmazható
- Az adott veszélyhelyzethez viszonyítva a legkisebb mértékű, a legkevesebb hátrányt jelentő korlátozást alkalmazzuk
- A korlátozás tényéről a hozzátartozót illetve a gondnokot és a betegjogi képviselőt értesíteni kell a korlátozás elrendelőjének

Eü-i
dokumentáció
megismerésének
joga

Ellátás
visszautasításának
joga

KORLÁTOZHATÓ BETEGJOGOK

Önrendelkezéshez
való jog

Gyógyintézet
elhagyásának
joga

Egészségügyi
ellátáshoz
való jog

Orvosi
titoktartáshoz való
jog

Emberi
méltósághoz
való jog

NEM KORLÁTOZHATÓ BETEGJOGOK

Kapcsolattartás
joga

Tájékoztatáshoz
való jog

A pszichiátriai intézet (otthon) részletes eljárásrendet alakít ki a korlátozó intézkedések elrendelésének és alkalmazásának szabályairól, amelyben önmagára nézve a hatályos jogszabályokban foglaltaknál szigorúbb szabályokat is megállapíthat.

ki kell függeszteni

Az eljárásrendnek tartalmaznia kell:

- az intézmény **munkarendjét** figyelembe véve a korlátozó intézkedések elrendelésének szabályait;
- a korlátozó intézkedések egyes formáinak **maximális időtartamát**;
- a korlátozó intézkedések egyes formái mellé rendelt **megfigyelés szabályait**;
- a korlátozás **feloldásának szabályait**;
- a korlátozó intézkedésekkel kapcsolatos **értesítési** jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat;
- a **panaszjog** gyakorlásának részletes szabályait.

Az intézménybe történő felvételkor

Az intézményvezető írásos formában tájékoztatja az ellátást igénybe vevőt, illetve törvényes képviselőjét:

- a szervezeti és működési szabályzat korlátozó intézkedésre vonatkozó szabályairól,
- az ellátotti jogokról a korlátozó intézkedés alkalmazása esetén,
- az ellátottjogi képviselő, illetve az érdekképviseleti fórum elérési lehetőségéről,
- a panaszjog lehetőségéről, gyakorlásának szabályairól.

A tájékoztatót az ellátott, törvényes képviselője és az intézmény vezetője írja alá.

SZABÁLYOK

- Amennyiben az egyéb korlátozó intézkedés időtartama az elrendeléstől számított **16 órát meghaladja**, annak fenntartását az orvos felülvizsgálja és indoklással együtt dokumentálja.
- Ezt követően az egyéb korlátozó intézkedés fenntartásának szükségességét az orvos ismételten, legkésőbb **72 óránként** felülvizsgálja, indoklással együtt dokumentálja és a betegjogi, illetve ellátottjogi képviselőnek jelenti.

- Elkülönítés, testi kényszer, rögzítés és lekötés esetén a felülvizsgálatot és ennek dokumentálását legkésőbb **4 óránként**,
- 18. életévét be nem töltött, valamint **terhes** személyek esetén legkésőbb **2 óránként** kell elvégezni.
- A **jelentési kötelezettségnek** az orvos legkésőbb az elkülönítés, testi kényszer, rögzítés és lekötés elrendelését követő **72 óránként**, illetve
- amennyiben ezen korlátozó intézkedések időtartama a 72 órát nem haladja meg, megszüntetésüket követő **4 órán belül** tesz eleget.

- **Értelmi fogyatékoság és demencia** következtében tartós veszélyeztető magatartást mutató, szabad mozgásukban folyamatosan korlátozott pszichiátriai betegeknek az osztály, a részleg és **az intézet elhagyásának megtagadása és megakadályozása**, az intézet területén történő mozgás korlátozása esetén - ide nem értve a (8) bekezdés szerinti fizikai korlátozásokat - a (7) bekezdés szerinti felülvizsgálatot, dokumentációt és jelentést **168 óránként** kell elvégezni.

- A korlátozó intézkedést foganatosító személy korlátozás előtt köteles nevét és beosztását a pszichiátriai beteggel közölni.
- Korlátozó intézkedések elrendelése esetén a pszichiátriai beteget és a panasz tételére jogosult személyeket tájékoztatni kell a panaszhoz való jogukról.
- A korlátozó intézkedés elleni panasz elintézése során soron kívül kell eljárni.

Támadó/fenyegető beteg ellátása

- Megnyugtató közeledés /ne legyen félreérthető
- Az orvos (aki vezényel) mellett legalább 2 ápoló és lehetőség szerint biztonsági személyzet (sz.e. mentős, rendőrök is)
- Nem kapkodó, de lehetőleg gyors ellátás
- A beteg ne kerüljön a hátunk mögé !
- Tudatni saját kompetenciánkat
- Segítőkézségünket hangoztatni/hangsúlyozni
- Gyógyszert felajánlani
- Erőt felvonultatni (van amikor jó, van amikor nem)
- döntési lehetőség felkínálása (pl. injekciót vagy per os készítményt fogad-e el), és ezzel az együttműködés javítása

Közölni:

- Az erőszak a gyógyítás keretei között elfogadhatatlan
- Szeretnénk elkerülni, hogy megfélemezni kényszerüljünk, de ha elkerülhetetlen, megtesszük, akár keményen is
- világos, tömör, lényegre törő fogalmazás, cél: a beteg megnyugtató, tájékoztató tervezett beavatkozás(ok)ról és az elvárt viselkedésről, és az együttműködés támogatása, fenntartása
- a személyzet nyugodt, de határozott, következetes magatartása
- szükség esetén fizikai korlátozás a sérülés veszélyének minimalizálásával / elkerülésével
- a beteg szükségleteinek, kéréseinek lehetőség szerinti figyelembe vétele

Néhány jó tanács agresszív betegnél:

- biztonságos környezetet /veszélyes tárgyak, eltávolítása/,
- ne maradjunk kettesben a beteggel, 3 fél jelenléte
- magatartásunk legyen higgadt, empátikus és határozott.
- tájékoztatás elengedhetetlen, mind a szándékunkról, mind a jogokról.

Köszönöm a figyelmet és kitartást !